

Tiltaksstrategi, retningslinjer og aktuelle vilkår for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), Lindesnes kommune 2021 – 2024

Restaurert beite, Heddeland. Foto: Kirstine Fuskeland

SMIL-midlene skal bidra til å redusere miljøbelastninger og fremme miljøgoder i jordbruket. Formålet er å fremme natur- og kulturminneverdier og å redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Våre utfordringer

Jordbrukets kulturlandskap gror igjen, arter fortrenses og forsvinner
Uønskede og fremmede arter sprer seg i stort tempo
Jordbrukets utslipp til vann og luft må reduseres

Mål

SMIL-tilskudd fra Lindesnes kommune skal bidra til å ta vare på verdifulle kulturlandskap, redusere forurensningen og fremme aktiv landbruksdrift ved å:

- Holde jordbrukets kulturlandskap åpent og variert
- Begrense spredning av fremmede og uønskede arter
- Redusere avrenning av næringsstoffer til vann og utslipp av klimagasser til luft

Søknadsfrist

Det kan søkes hele året.

SMIL og Regionalt Miljøprogram (RMP)

Kommunale retningslinjer for SMIL-midlene skal ses i sammenheng med RMP-mål i Agder. Dokumentet «Regionalt Miljøprogram for jordbruket i Agder 2019 – 2022» beskriver blant annet gjengroing av jordbruksområder, tap av biologisk mangfold og tap av næringsstoffer m.m. til luft og vann som hovedutfordringer. Dette sammenfaller med prioriterte områder for tildeling av SMIL-midler i Lindesnes kommune.

- SMIL-tiltak som etter gjennomføring gir grunnlag for skjøtselstilskudd gjennom RMP prioriteres
- SMIL-tiltak i lokalt prioriterte kulturlandskap, utvalgt i RMP, prioriteres

Retningslinjer for prioritering ved tildeling av SMIL-tilskudd

Prioritering	Tiltak	Eksempel på tiltak	Tilskuddsprosent
1	<i>Kulturlandskapstiltak</i>	<i>Åpne opp og sette i stand gammel kulturmark, stimulere til økt beiting i verdifulle områder</i>	40 %
2	<i>Biologisk mangfold</i>	<i>Fremme utvalgte og truede naturtyper, tiltak for pollinatorer, bremse utbredelsen av fremmede og uønskede arter</i>	50 %
3	<i>Forurensingstiltak</i>	<i>Etablere dekke over gjødsellagre, oppskalere dreneringsanlegg, oppsamling av avrenning fra store rundball-lagre, steinsetting som erosjonssikring</i>	30 %
4	<i>Kulturminner</i>	<i>Bevare kulturminner</i>	20 %

Dokumentasjon

Dokumentasjonskrav avhenger av type tiltak, men vil minimum bestå av kostnadsoverslag, finansieringsplan og et kart - der avstand og areal som har betydning for kostnadsoverslaget er målsatt. Fylkesmannens enhetspriser skal benyttes ved utarbeiding av kostnadsoverslag.

Ved tiltak på andres eiendom, må det legges ved skriftlig godkjenning fra grunneier. Annen relevant dokumentasjon kan etterspørres av kommunen ved behov.

I forbindelse med sluttutbetaling skal det framlegges regnskap med bilag for innkjøpte varer og tjenester. Det skal også vedlegges timeliste for egeninnsats med navn og dato, spesifisert på timer med manuelt arbeid, timer med motorsag og timer med traktor evt. gravemaskin. Andre forhold knyttet til utbetaling av tilskuddet vil bli omtalt i vedtaksbrevet.

Vilkår

Hjemmelen til å stille vilkår ved innvilgning av tilskudd, framgår av forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 3.5. ledd. Lokale vilkår vil bli spesifisert i vedtaksbrevet søker mottar hvis tilskudd blir innvilget. En oversikt over aktuelle vilkår er vedlagt.

Diverse

Av hensyn til planlegging og prioritering for bruken av midlene gis det normalt ikke tilskudd til prosjekter som er påbegynt eller utført.

Søknad om ekstrabevilgning til tiltak som blir dyrere enn planlagt, prioriteres ikke.

Et SMIL-prosjekt som er tildelt midler bør være ferdigstilt før det søkes om tilskudd til et nytt tiltak fra samme eier.

SMIL-ordningen er forankret i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, fastsatt 4. februar 2004, sist endret 01.01.2020. Gjeldende rundskriv, som knytter kommentarer til forskriften, er nr. 2020-12.

Tiltaksstrategi, retningslinjer og vilkår for SMIL-midler i Lindesnes kommune ble vedtatt politisk i Utvalg for Plan og Samfunnsutvikling 24.11.20.

Dokumentet har blitt til i samarbeid med næringsorganisasjonene i jordbruket. Et utkast ble sendt på høring til Bondelagene og Bonde- og småbrukarlaget i Lindesnes 16.10., med frist for tilbakemelding 28.10. Det samme gjelder Fylkesmannen i Agder.

Tiltaksstrategien gjelder for 4-årsperioden 2021-2024. Den vil bli gjennomgått og oppdatert ved behov.

Restaurert potetkjeller, Mydland Gård

Vedlegg: Lokale bestemmelser og aktuelle vilkår ved tildeling av SMIL-tilskudd, Lindesnes kommune 2021 - 2024

Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Formålet med slike tiltak er å legge forholdene til rette for helhetlige miljøprosjekter over større områder, for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend. Slike planleggings- og tilretteleggingsprosjekter bør lede fram til gode og konkrete planer for gjennomføring av kulturlandskaps- og forurensningstiltak i det aktuelle området.

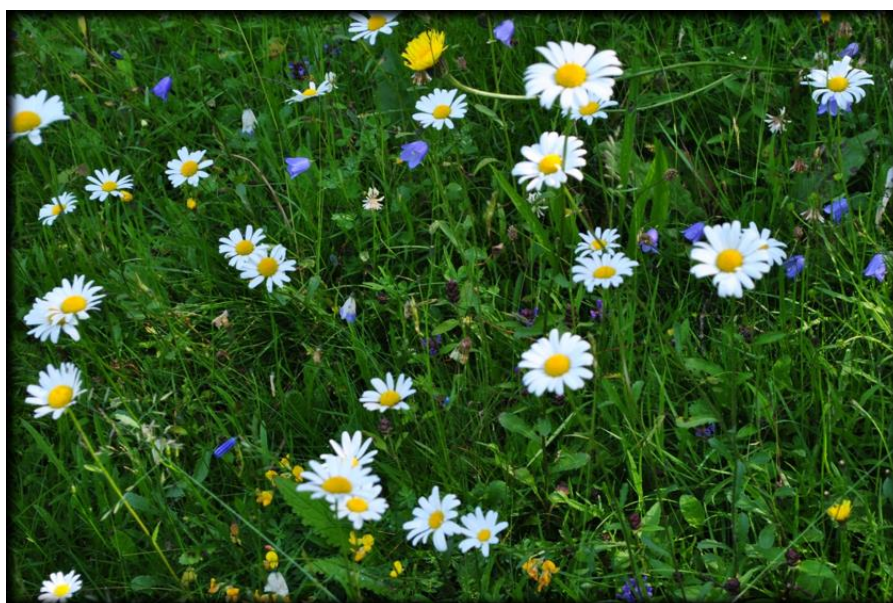
Kulturlandskapstiltak

1 Biologisk mangfold, trua naturtyper, pollinerende insekter

Tiltakene skal fremme biologisk mangfold gjennom å ivareta planter, dyr og insekter i kulturlandskapet, bl.a. leveområder, spredningsveier og bevaring av livskraftige bestander. Områder med utvalgt naturtype har høyest prioritet. Fylkesmannens Miljøvernnavdeling kan kontaktes for registrering av trua naturtyper i naturbasen.

Aktuelle vilkår:

- Restaurering av området skal gjenskape gode levevilkår for de ønskede artene
- Det skal utarbeides skjøtselsplan
- Det skal ikke nyttes plantevernmidler, mineralgjødsel eller kalking
- Kvist skal fjernes eller legges i hauger
- Det kan settes betingelser for bruk av beitedyr/dyreslag, tid for beiting, tid for slått av verdifull eng og fjerning av gras
- Det kan settes betingelser om å spare igjen organisk materiale (dødt eller levende) for å fremme arter som er avhengig av slikt livsgrunnlag

Slåttemark, Øvre Homme. Foto: Kirstine Fuskeland

Helt unntaksvis, ved istandsetting av områder med store miljøverdier der beiting inngår som foretrukket skjøtselstiltak, kan det gis tilskudd til NoFence e.l. Det er en forutsetning at det er tilfredsstillende GPS-dekning i området. Det kan gis tilskudd til anskaffelse av inntil 10 klaver. SMIL-midler kan ikke brukes til å dekke driftsutgifter.

2 Gammel kulturmark

Gammel kulturmark har vegetasjon utformet ved lengere tids slått, beiting, styving eller brenning, og har et plante- og dyreliv som skiller seg fra det som ellers er vanlig i området. Vi vil normalt også finne spor etter rydningsrøyser, murer, styvingstrær m.m. på slike arealer. Aktuelle tiltak kan være restaurering og skjøtsel av viktige områder gjennom beiting, brenning, slått, styving og tynning.

Tilskuddet gis ikke til rydding og gjerding i det som i dag defineres som skog eller utmark, med mindre det kan påvises spor etter gamle driftsmåter eller et biologisk mangfold knyttet til tidligere driftsmåter på stedet. Mindre skogsarealer kan inngå i prosjektet dersom det korter ned gjerdegransen. Er gjengroingen kommet for langt, slik at kostnaden ikke står i forhold til miljøverdien av tiltaket, vil prosjektet ikke bli prioritert. For lettdrevne grasarealer skal det ikke gis SMIL-tilskudd, men slike arealer kan inngå i beiteareal når det korter ned gjerdegransen. Det kan gis tilskudd til rydding og inngjerding av beitemark for grunneiere som ikke har egne beitedyr, hvis det foreligger langsiktig beiteavtale med husdyrprodusent. Det gis ikke SMIL-tilskudd til rene gjerdeprosjekter, men det kan gis tilskudd til inngjerding i forbindelse med istandsetting.

Landbruksforvaltningen foretar i tillegg en konkret vurdering av den enkelte søknad.

Aktuelle vilkår:

- Kvist og kratt etter rydding skal fjernes eller lagres i hauer på tilfredsstillende måte
- Det skal settes igjen enkelte tre eller treklynger som kulturlandskapselement og ly for beitedyr
- Arealet skal holdes åpent og beites/slås i en periode på minimum 10 år
- For leieareal skal det foreligge skriftlig 10-årig leieavtale
- Ved behov skal det etableres gjerdeklyv/grinder
- Det kan kreves begrenset/ingen bruk av plantevernmidler og/eller gjødsel
- Piggtråd og gamle gjerder som ikke er i bruk skal fjernes før tilskudd kan utbetales
- Oppsett av piggtråd skal ikke inngå i tiltaket

Forurensningstiltak

Det kan gis SMIL-tilskudd for å redusere faren for forurensning med utgangspunkt i jordbruksvirksomhet. Overholdelse av lovpålagte krav regnes ikke som søknadsberettiget. Det kan gis tilskudd til tiltak som bidrar til å redusere erosjon, avrenning og utslipp til luft. Tiltaket må ikke komme i konflikt med kulturlandskapsverdier, og det skal tas hensyn til biologiske verdier.

Kulturminner og kulturmiljøer

Det kan gis tilskudd til rydding og til å øke tilgjengeligheten rundt kulturminner og kulturmiljøer. Tilskudd kan f.eks. gis til vedlikehold av områder med hustufter, gravhauger, bautasteiner, helleristninger, skålgroper, ruiner, verneverdige ferdselsveier, bygdeborger, jakt – fiske - fangstinnretninger m.m.

Aktuelle vilkår:

- Vedlikehold av fornminner skal skje i dialog med avdeling for Kulturminnevern og kulturturisme hos Agder Fylkeskommune
- bevare mest mulig av kulturminnets opprinnelige elementer eller kulturmiljøets egenart og helhet
- foreta så få forandringer som mulig, reparasjoner fremfor hel utskifting
- bruke tradisjonelle, stedegne materialer, håndverksteknikker og farger
- Alle grunneiere må godkjenne tiltaket skriftlig, og avtalen må gjelde i minst ti år. Avtalen må inneholde en vedlikeholdsplan med ansvarsfordeling.
- Det kan stilles krav om at tiltaket merkes med informasjonstavle og veivisere slik at ukjente kan orientere seg
- Det må vurderes om det er behov for godkjent parkeringsplass

Bygninger

Tiltak på fredede bygninger kan ikke støttes med SMIL-midler. Det kan derimot tiltak på verneverdige bygninger. To forhold er avgjørende for tilskudd til bygninger:

1. Tradisjonelle driftsbygg i jordbruket prioriteres. Eksempel på slike driftsbygg er sommerfjøs, kvern, smie, jordkjeller, vannsag, vannstamp, båtnaust, småindustri m.m.

2. Bygningers allmenne verdi, inkludert sosial, pedagogisk og næringsmessig verdi, tillegges vekt.

Aktuelle vilkår:

- Bygningers egenverdi skal dokumenteres ved en antikvarfaglig vurdering. Dersom dette mangler før oppstart vil det normalt medføre avslag på søknaden.
- Kostnadsoverslaget skal utarbeides av bygningskyndig fagperson
- Arbeidet skal utføres av – eller i nært samarbeid med – restaureringskyndig fagperson
- Reparasjon skal velges framfor utskifting der det er mulig
- Det kan stilles krav om at bygningen gjøres tilgjengelig for allmennheten, og det skal i så fall utarbeides konkrete, forpliktende planer for hvordan dette skal foregå.

Restaurert vannsag, Aurebekk. Foto: Børje Svensson